

Izhaja vsako sredo
in petek zjutraj.
Stane za celo leto 15 L.
» pol leta 8 »
» četrt leta 4 »
Za inozemstvo celo
leto lir 40.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se
ne moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

GORICA STRAŽA

Št. 68

V Gorici, v petek 19. novembra 1926.

Leto IX.

Nefrankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogo-
voru in se plačajo v
naprej. — List izdaja
konsorcij »Gor. Stra-
že«. — Tisk Katoliške
tiskarne v Gorici, Ri-
va Piazzutta št. 18.
Uprava in uredništvo v
ulici Mameli št. 5.
(prej Scuole).
Telef. int. št. 308.

Katolicizem in manjšine.

Dolga desetletja so najznamenitejši duševni voditelji katolicizma na slovanskem jugu nosili v srcu željo, da se upelje v katoliški cerkvi med južnimi Slovani starodavni cerkveni jezik staroslovenski. Ta želja velikega škofa Strossmayerja, Vladimirja Solovjeva, Mahniča, Dobrile, se bo letos uresničila. Prihajajo zanesljive vesti, da se je Sveta Stolica na prošnjo jugoslovanskih škofov odločila, da upelje v jugoslovanske cerkve staroslovenski jezik mesto latinščine. Ta posebna pravica jugoslovanskih katoličanov bo ugotovljena in zajamčena v konkordatu med Jugoslavijo in Sveto Stolicco.

Ko se bliža čas, da se bo po katoliških cerkvah Jugoslavije razlegal prelepi jezik svetega Cirila in Metoda, jezik slovanskih dedov, se naše srce veseli in pravi s preročkom stare zaveze: Hvalite Gospoda vsi narodi in vsa ljudstva zemlje.

Staroslovenski cerkveni jezik ima zgodovinske pravice v katoliški Cerkvi. Sveta Stolica je to historično pravico staroslovensčine že večkrat slovesno potrdila in se je sedaj odločila, razširiti te pravice na kraje, koder bivajo slovenski in hrvaški katoličani v Jugoslaviji.

Pozabiti pa ne smemo, da bivajo v Jugoslaviji stotisoči nemških in mažarskih katoličanov. Kakor se pristrčno veselimo, da dobe slovenske, hrvaške in srbske katoliške župnije pravico, rabiti staroslovenski obredni jezik — tako je našo katoliško vest globoko zadelo poročilo, da nameravajo usiliti tudi nemškimi in mažarskim katoliškim župnijam v Jugoslaviji staroslovenski jezik.

V graškem dnevniku »Tagespost« je priobčil zastopnik banaških katoliških Nemcev, državni poslanec Grassl članek, v katerem trdi, da mislijo odločujoči krogi usiliti, dekretirati nemškimi katoliškimi duhovnijam v Jugoslaviji staroslovenski jezik. Nam je težko ugotoviti objektivno izvestnost teh trditvev. Smatramo pa, da smo po svoji katoliški vesti dolžni, da vsako tako nasilno premebo cerkvenega življenja narodne manjšine obsodimo. Živo želimo, da bi naši katoliški rojaki v Jugoslaviji pokazali v tem prašanju širokogrudnost in plemenitost, ki je izraz pravega katoliškega univerzalizma.

Slovenska manjšina v Italiji se globoko zaveda, da manjšinski problem ni prašanje ene dežele. Zavedamo se, da smo samo del v veliki skupini manjšin, ki se borijo za to, da vse narodne manjšine pridejo do svojih narodnih in posebej jezikovnih pravic. Globoko smo prepričani, da ideja naravnega narodnega prava — ki je paganski svet ni poznal — temelji na katoliški ideji o človeški osebnosti. Ta ideja velja za vse čase in narode. Ali je mogoče, da bi Cerkev to idejo teptala? Uverjeni smo, da tega ne bo storila. Zaupno gledajo katoliške narodne manjšine v vodstvo katoliške Cerkve in naglašajo osnovno načelo katolištva, ki je polni in resnični univerzalizem.

Te vrste smo napisali v upanju, da se bliža čas, ko bodo mogle katoliške narodne manjšine razviti pred vodstvom katoliške Cerkve v celoti prašanje pravic, ki pripadajo manjšinam v cerkvenem življenju.

Kaj se godi po svetu?

Boji v komunistični stranki v Rusiji.

Iz Moskve prihajajo poročila o 15. zboru ruske komunistične stranke. Pred nami leži ruski dnevnik »Poslednja novosti«, ki prinaša izviren stenografski zapisnik tega zborovanja, ki je bilo sila napeto in viharno. Zakaj na tem kongresu so se spopadli desničarji in levičarji in pokazalo se je, da je spor globok in težko ozdravljiv. Najbolj značilna sta govora dveh najbistrejših glav boljševiške Rusije: Za sedanjo vlado je govoril Stalin, proti vladi je nastopil Kamenev.

V velikanski dvorani Rdečega doma v Moskvi se je zbralo nad 800 zastopnikov komunistične stranke iz vse Zveze socialističnih sovjetskih republik. Oder je vesovit v rdeče sukno, nad govorniško tribuno visi velik državni prapor — srp in kladio in solnčni žarki na rdečem polju. Visoko na steni gleda z ogromne slike Leninov temni obraz na zborovalce.

Štiri dobe opozicije.

Stalin je začel svoj govor »o opoziciji in notranjem položaju stranke« med silno napetostjo.

»Opozicija v naročju komunistične stranke je čudno rastla in se je razvijala v štirih dobah.

Aprila 1925. je nastopila stara,

nam že poznana struja, ki jo vodi Trockij, skupno z novo opozicijo, ki sledi Kamenevu. Predlagali so, da se spremeni načrt za sovjetsko gospodarstvo, ki ga je izdelal Riškovič (sedanji predsednik sveta ljudskih komisarjev, t. j. ministrski predsednik). Bili so odbiti. Drugič so nastopili junija meseca; dobili so nove zaveznike v Zinovjevu in njegovih. Potem so šli voditelji opozicijskega bloka na jug in, nabravši si sil, so se vrnili v Moskvo in prešli v premaskovano stranko. Govorili so: »Mi vam pokazemo! Šli bomo na delavska zborovanja, naj delavci povejo, kdo ima prav. Mi vam pokazemo!« Tako je kričala opozicija. Potem pa... je prosila odpuščanja in premirja. — Nastopila je četrta doba. Stranka je vodila z opozicijo pogajanja. Takoj v začetku je opozicija zahtevala, da se v zapisniku ugotovi, da oni popolnoma vztrajajo na svojih starih načelih.

»Zdaj vidijo opozicionalci, da so poraženi. Vse je proti njim. Na kaj računajo? — Mislim, da računajo na to, da se bo položaj v državi in stranki poslabšal. Zato čakajo na »boljše čase«, ko bodo mogli nakupiti nove sile in spet naskočiti stranko. V tem ne more biti dvoma.« Stalin je za to trditve prinesel dokaz: prebral je poro-

čila špijona Andrejeva, ki ga je vodstvo stranke poslalo v opozicijski štab, da je stranki sproti poročal vse namere in načrte opozicije.

Opozicija je bila poražena, po teptana, udušena od burnih protestov in ugovorov, ki so zašumeli po dvorani proti njej. Trockij, poglavar opozicije je molčal. Zinovjev, ki je pred kratkim še držal v rokah niti rdeče internacionale, razpletene skoro po vseh državah sveta, se je umaknil in je bil tiho ko riba. V imenu opozicije je nastopil edini Kamenev, ta pa z govorom, ki je vreden opombe.

Krotak ko jagnje...

Kamenev je začel z nenavadno skromnimi besedami, ki so kazale, da se opozicija boji in kesa, ker je započela boj proti diktatorjem v stranki. Kamenev je dejal, da se morajo vsi odpovedati takim načinom boja, ki bi jih mogli smatrati kot napad na vodstvo komunistične stranke. Mi tega nismo hoteli in ne bomo. Zdaj vam je jasno, zakaj mi pomagamo omejevati spore in zakaj na tem zborovanju nastopamo prav malo, le kolikor je nujno potrebno.

Po tem milem uvodu je Kamenev prešel v rezek napad na vse one, ki očitajo opoziciji, da je poražena in da je zatajila svoja načela. Vsak teden ki ga izreče Kamenev, spremlja dvorana s šumom, smehom in kiki in le s trudom se govorniku posreči preiti na glavni del svojega govora, — o značaju ruske revolucije.

Kje je komunizem v Rusiji?

»Jaz sploh dvomim,« — pravi Kamenev — ali je naša revolucija socialistična.« (Burni ugovori). Leto 1918. je eden izmed boljševiških voditeljev zapisal znameniti stavek: »V interesu mednarodne revolucije računamo na to, da bomo mogoče celo zgubili sovjetsko oblast, ki je nekaj čisto formalne in postranskega.« Mož, ki je te besede izgovoril, je bil Buharin, vaš pristaša. (Nemir v dvorani). Prav je govoril! Ker ni bistveno, ali je država sovjetska ali ne. Tudi v sovjetski državi lahko vlada kapitalizem. Za nas je glavno in bistveno, da je država socialistična, da je njeno gospodarstvo socialistično in ne kapitalistično. Tovariš Stalin je dejal, da bo socializem v Rusiji zmagal, »ko bo končno izbruhnila svetovna socialna revolucija na eni strani, in na drugi strani ko bo moč ruskega proletarijata tako velika, da bo mogla obvarovati Zvezo socialističnih sovjetskih republik pred oboroženimi napadi zapadnih imperijalizmov.« Ta proroški »ko bo nekoč« se mi zdi zelo, zelo pomankljiv. Treba je postaviti še en pogoj: Sovjetska Rusija bo socialistična, v njej bo zmagal komunizem šele tedaj, ko bo Zveza socialističnih sovjetskih republik pretvorila celotno svoje gospodarstvo — in ko bo podala dokaz, da njeno socialistično gospodarstvo mnogo bolj zadovoljuje potrebe in zahteve milijonskih mas kot pa kapitalistično gospodarstvo.« Kamenev tu preseneti zborovalce z besedami, ki jih je govoril sam Lenin: »Mi nismo še dogradili niti temelja socialistične organizacije. In še to malo nam morejo uničiti sovražne

kapitalistične sile.« (Šum in krik po vsej dvorani.) »Te besede je Lenin izgovoril v marcu 1922! Če vpijete name, vpijete nanj!« pravi Kamenev in stegne roko proti Leninski podobi.

Kdo je v pritličju.

Kamenev na to preide na prašanje, kateri stan naj ima državno oblast v svojih rokah. »Imeti moramo pred očmi dejstvo, da v pritličju državne stavbe ni le fabriško in industrijsko delavstvo, ampak da so pritličje zasedli kmetje.« Po teh besedah Kamenev nekaj časa ne more več govoriti. Kmečki delegati hrumijo, prevačajo stole in vpijo nanj. Ko se dvorana umiri, nadaljuje govornik: »Hotel sem reči, da mora Zveza socialističnih sovjetskih republik biti proletarska država. Lenin je dejal, da mora biti »proletarska država z uradnim vrhu«. To pomeni, da mora državni aparat stremeti za tem, da vedno bolj utesni sodelovanje delovnih množic pri državni upravi in da ta državni uradniški aparat sam vedno bolj krepko podvrže svojemu vodstvu delo množic.«

V tem delu svojega govora je Kamenev napadel vodstvo stranke, ker se udaja pritisku kmetov. Delavci in kmetje bi morali brezpogojno in pokorno slušati navodila boljševiškega državnega uradništva in ne bi smeli imeti nobene besede pri vodstvu državnih poslov. Le tako bo mogoče ustvariti pravi komunizem.

Proti kulakom.

Kamenev je nafa prinesel dokaz, kako se tvori nova plast bogatašev v državi. »V rokah kulakov (bogatih kmečkih posestnikov) se kupiči zemljiška posest na vaseh, v rokah nepmanov (boljševiških trgovskih uradnikov) pa se kupičijo hiše in kapitali po mestih. To kupičenje kapitala se vrši s tako brzino, da je razvoj celega našega gospodarstva zastal. Morali smo znižati izvoz žita in znižati uvoz.« Tu počijo v dvorani kiki: »To je teror! Ne boš nas strahoval!«

Zaključek.

Kongres je končal s popolno obsodbo opozicije. Zastopniki so Stalinu izrekli zaupnico, Kamenev, Trocki in Zinovjev pa so prejeli svarilo, naj nehajo s svojim nezadovoljstvom. Stalin jim je zagrozil, da bo stranka vse nezadovoljneže, ki rušijo komunistično edinost, izključila in zmlela.

Toda vse kaže, da spor s tem ni završen. Komunistično vodstvo kriči, ker ga je opozicija zadela v živo. Kongres je pokazal:

1. Da komunističnega gospodarstva v Rusiji ni.

2. Da so kmetje začeli že uveljavljati svoje zahteve, ki se jim boljševiško vodstvo udaja.

3. Da so boljševiki obupali nad svetovno revolucijo.

4. Da nastajata v Rusiji dva nova bogata stanova: kulaki in nepmani, premožni kmetje in boljševiški trgovci.

Za to je bil kongres važen in poučen. Pokazal je, da je kmečko ljudstvo prisililo boljševike, da grede preko suhih, papirnatih gesel o komunizmu na nova pota.

